

دکتر سیدجواد طباطبایی

سیدجمال‌الدین اسدآبادی - دکتر جواد طباطبایی

نویسنده: شمشاد امیری خراسانی
انتشار: ۲۰ آذر ۱۳۹۵ ۲۰ دقیقه مطالعه

چکیده مقاله

سیدجمال‌الدین اسدآبادی پیروان بسیاری در همه‌ی کشورهای اسلامی و نیز در میان مسلمانان شبه قاره‌ی هند پیدا کرد؛ اما جای شگفتی است که در ایران اگرچه در جریان اقامتش کسانی بر او گرد آمدند، و به تحریکاتش گوش فرادادند، اما دیدگاههای او، نظر به ابهامی که در آنها وجود داشت، چندان مورد توجه قرار نگرفت. خود او در واپسین نامه از زندان باب عالی نوشته است که «امیدواریم به ایرانم بود؛ اجر زحماتم را به فراش غضب حواله کردند» (نامه‌ها، ۶۷؛ نیز نک: عبارتی که صفات‌الله جمالی از او نقل کرده است: «ایران مرکز اس

پارسیان دژ / دکتر سیدجواد طباطبایی

سیدجمال‌الدین اسدآبادی پیروان بسیاری در همه‌ی کشورهای اسلامی و نیز در میان مسلمانان شبه قاره‌ی هند پیدا کرد؛ اما جای شگفتی است که در ایران اگرچه در جریان اقامتش کسانی بر او گرد آمدند، و به تحریکاتش گوش فرادادند، اما دیدگاه‌های او، نظر به ابهامی که در آنها وجود داشت، چندان مورد توجه قرار نگرفت.

خود او در واپسین نامه از زندان باب عالی نوشته است که «امیدواریم به ایرانم بود؛ اجر زحماتم را به فراش غضب حواله کردند»

(نامه‌ها، ۶۷؛ نیز نک: عبارتی که صفات‌الله جمالی از او نقل کرده است: «ایران مرکز اسلام است؛ جنساً شایستگی سیادت را دارد»، اسناد...، ۱۱۲).

با این همه، جمال‌الدین که به لحاظ سیاسی در میان وحدت جهان اسلام زیر لوای سلطان عثمانی و اصلاح دولتهای «ملی» کشورهای اسلامی در نوسان بود، موضع روشنی نداشت. این ابهام موضع او در میان ایرانیان – که به‌طور تاریخی هرگز اعتقادی به هیچ صورتی از خلافت نشان نداده بودند – موجب شد که افکار سید نتواند نقشی در تحولات ایران ایفا کند.

او در مشروطیت ایران، به خلاف آنچه گفته‌اند (نک: محیط، ۹۴، که تصور می‌کرد کسانی «در اثر حس حسد یا خودپسندی ... ارزش نفوذ کلمه‌ی سید را در تمهید مشروطه مستور داشته‌اند»)، نقش چندانى نداشت و اصلاح بنیادین مشروطیت ایران برای ایجاد حکومت قانون در ایران نسبتی با تحریکات و کلی‌بافی‌های او نداشت.

دایره‌المعارف بزرگ اسلامی

مدخل سیدجمال اسدآبادی

دکتر جواد طباطبایی

ارجاع به این مقاله

شمشاد امیری خراسانی، «سیدجمال‌الدین اسدآبادی - دکتر جواد طباطبایی»، پارسیان دژ، ۱۳۹۵.

خواندن مقاله و پیوست‌های آن در وبسایت پارسیان دژ

نشانی ثابت این نسخه:

<https://www.parsiandej.ir/articles/1892/pdf/سیدجمال-الدین-اسدآبادی-دکتر-جواد-طباطبایی.pdf>

آخرین ویرایش مقاله: ۱۲ مرداد ۱۴۰۵